

Toezicht op gunstbetoon in de medische hulpmiddelensector

Positief dat er in de beoordeelde dienstverleningsovereenkomsten voldoende openheid is over het toegerekende uurtarief en onkostenvergoeding.

Gunstbetoon is het aanbieden van geld, diensten of goederen met het kennelijke doel de verkoop van een medisch hulpmiddel te bevorderen.

Samenwerking van een leverancier met een zorgprofessional kan leiden tot goed gebruik van een medisch hulpmiddel en innovatie. Maar de keuze van een medisch hulpmiddel mag alleen gebaseerd zijn op het gezondheidsbelang van de patiënt. Er mogen geen andere overwegingen meetellen, bijvoorbeeld financiële.

De dienstverleningsovereenkomst is een overeenkomst waarbij een leverancier en een toepasser van medische hulpmiddelen werkafspraken maken. Afspraken over een bepaalde dienst die de toepasser van medische hulpmiddelen gaat doen voor de leverancier. Denk bijvoorbeeld aan vergoedingen voor het geven van lezingen.

Wat heeft de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) gedaan

350 documenten uit o.a. dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) onderzocht

IGJ onderzocht van acht leveranciers van medische hulpmiddelen de afgesloten DVO's tussen leveranciers en zorgprofessionals. Dit was in de periode van 1 februari t/m 31 maart 2019. Het ging in totaal om 350 documenten, o.a. over afgesloten DVO's met zorgprofessionals. IGJ heeft van leveranciers ook contracten met zorginstellingen, gemeenten, sponsorovereenkomsten en verkoopcontracten ontvangen. Deze hebben we echter niet meegenomen in dit onderzoek, omdat die documenten buiten ons onderzoek vielen.

Gesprekken met brancheorganisaties

Ook spraken inspecteurs over het verbod op gunstbetoon met koepelorganisaties aangesloten bij de Stichting Gedragscode Medische Hulpmiddelen (GMH).

Wat zijn de belangrijkste conclusies uit het onderzoek **In alle gevallen een dienstverleningsovereenkomst (DVO)**

IGJ trof in alle gevallen van dienstverlening een DVO aan. Dat is positief. Deze overeenkomsten waren, op een uitzondering na, volledig in lijn met artikel 10h van de Wet op de medische hulpmiddelen (hierna: de Wmh) en de Beleidsregels gunstbetoon Wet op de medische hulpmiddelen (hierna: de beleidsregels).

DVO moet duidelijk zijn

Beschrijft de DVO de inhoud, aard, duur en omvang van de dienst en het daarmee te bereiken resultaat? Staat het doel van de dienst in de DVO? Is duidelijk welk deel van de betaling een vergoeding is voor de dienst en wat de onkostenvergoeding is? Dit onderscheid is nodig om inzicht te krijgen in de vergoedingen. Hierdoor kan de inspectie beoordelen of sprake is van een redelijke vergoeding voor de dienst. In alle overeenkomsten was dat in orde.

Voldoende specificaties in de DVO

Het was duidelijk welke onkosten, zoals reis-, verblijfs- en overige onkosten, op welke basis werden vergoed. Bij dit onderzoek lag de focus op hoe de vergoeding en de dienst in de DVO's werden vermeld. Ook keken we of de vergoeding voor de dienst en eventuele onkosten overeenkwamen met de werkelijk gedane betaling. IGJ heeft de werkelijk gedane betaling gecontroleerd aan de hand van opgevraagde bankgegevens. De verrichte diensten waren relevant voor de leverancier of voor de beroepsuitoefening van de toepassers van medische hulpmiddelen. Bestuursrechtelijke maatregelen zijn niet opgelegd.

Lijst van disciplines Gedragscode niet volledig

Er zijn bepaalde beroepen waarvoor in de toelichting van de Gedragscode Medische Hulpmiddelen (hierna: de Gedragscode) geen uurtarief is vastgesteld. Dit geldt bijvoorbeeld voor operatieassistenten, diëtisten en 'physician assistants'. Het is belangrijk dat er voor deze beroepen ook een maximum uurtarief wordt afgesproken. De zelfregulering actualiseert de uurtarieven en de lijst met beroepsgroepen, zoals beschreven in de Gedragscode.

Voor dit onderzoek heeft IGJ deze functies ingeschaald met het vergelijkbare beroep van de verpleegkundigen. Het te gebruiken uurtarief is dan €70,-. Eén leverancier gebruikte in vier overeenkomsten voor bovenstaande beroepen, een uurtarief van €75,-. Dat is niet correct. Om twee redenen heeft IGJ ervoor gekozen om in dit geval geen maatregelen te nemen:

- De normstelling van het uurtarief is niet geheel duidelijk.
- Ook staan de beroepen die hierboven genoemd zijn niet beschreven in de toelichting van de Gedragscode.

Wel adviseert IGJ de leveranciers van medische hulpmiddelen met klem om rekening te houden met de maximum uurtarieven bij het afsluiten van DVO's.

DVO in guldens

Eén DVO beschreef het uurtarief in guldens. Dat vindt IGJ opmerkelijk. Het betekent dat de DVO sinds 2002 niet meer is geactualiseerd. Of dat de te betalen vergoeding niet is aangepast naar euro's. IGJ heeft het vergoedingsbedrag omgerekend naar euro's en constateerde dat de vergoeding binnen de maximumtarieven van de Gedragscode bleef.

Wat heeft IGJ precies vastgesteld

- In totaal heeft IGJ **350 documenten onderzocht** o.a. dienstverleningsovereenkomsten, sponsorovereenkomsten en verkoopcontracten over de periode van 1 februari 2019 t/m 31 maart 2019 (verdeeld over **8 leveranciers**).
- **Alle 9 dienstverleningsrelaties** waren in een **schriftelijke overeenkomst** vastgelegd zoals wettelijk verplicht is.
- **1 van de 9 overeenkomsten** was een overeenkomst die ging over meerdere activiteiten. Dit noemen we een **'raamovereenkomst'**.
- **Alle 9 overeenkomsten** hadden een **ondertekeningdatum**.
- In **alle overeenkomsten** waren de onderdelen **voldoende beschreven** (zoals inhoud, aard, duur, omvang, het te bereiken resultaat of doel van de dienst, de vergoeding voor de dienst en onkosten). Dit is in overeenstemming met de beleidsregels.
- **Bij 5 van de 9 dienstverleningsrelaties** vond IGJ de **beloning in redelijke** verhouding tot de geleverde diensten. Zoals beschreven in de wet.
- Maar in **4 van de 9 overeenkomsten** (van één leverancier), achtte IGJ de beloning **niet in redelijke verhouding** tot de geleverde diensten. Dit kwam doordat bepaalde beroepsgroepen niet in de toelichting van de Gedragscode waren beschreven. Daarom besloot IGJ om in deze gevallen niet handhavend op te treden.
- **1 dienstverleningsovereenkomst** was verouderd, de te betalen vergoeding stond **in guldens**. De **overigen** waren **in orde**.
- IGJ beoordeelde **alle geboden vergoeding voor reis- en verblijfskosten passend** voor de verrichte diensten.
- IGJ achtte **alle diensten relevant** voor de leverancier of voor de beroepsuitoefening.
- **Bestuursrechtelijke maatregelen** zijn **niet** opgelegd. Er zijn **wel adviezen** gegeven.
- De rapporten met de beoordeling van de DVO's per leverancier van medische hulpmiddelen, zijn tegelijk met dit document openbaar gemaakt via de website van IGJ.

Wat gaat IGJ in 2021 doen

In 2021 start IGJ een vervolgonderzoek. De focus komt op financiële relaties tussen leveranciers en toepassers van medische hulpmiddelen. Specifiek kijken we naar gedane betalingen (financiële administratie) door de leveranciers aan toepassers van medische hulpmiddelen. Ook letten we op de documenten die hieraan ten grondslag liggen en de toelichting op de uitbetaalde bedragen.

Hoe zit het ook alweer

Gunstbetoon is verboden, op een paar uitzonderingen na. Een uitzondering is de dienstverleningsrelatie tussen een leverancier en een zorgprofessional. Denk bijvoorbeeld aan het geven van een training of lezing. De partijen moeten er wel zelf op letten dat de dienstverleningsrelatie voldoet aan de regels. Dit betekent dat:

1. de vergoeding in redelijke verhouding moet staan tot de geleverde tegenprestatie;
2. de dienstverlening schriftelijk moet zijn vastgelegd;
3. de dienst relevant moet zijn voor de leverancier of de beroepsuitoefening.

Hiermee wordt voorkomen dat de vergoeding aan zorgprofessionals leidt tot beïnvloeding waarbij het belang van de patiënt niet voorop staat. In de beleidsregels gunstbetoon Wet op de medische hulpmiddelen staat waaraan de dienstverleningsovereenkomst (DVO) moet voldoen. Verder sluit IGJ voor de toetsing van een redelijke beloning aan bij de normuurtarieven uit de Gedragscode Medische Hulpmiddelen.

De regels zijn wederkerig: wat een geveer niet mag geven, mag een ontvanger niet aannemen. De Wet op de medische hulpmiddelen en de beleidsregels zijn te vinden op www.overheid.nl

Wat kan IGJ doen bij verboden gunstbetoon

IGJ kan een bestuurlijke boete (www.igj.nl/onderwerpen/maatregelen/bestuurlijke-boete) opleggen in geval van overtreding van het verbod op gunstbetoon.

Het onderzoeken en beoordelen van financiële relaties tussen zorgprofessionals en leveranciers blijft op de agenda. Want de afspraken over de aard van de relatie en de geldstromen die hier aan verbonden zijn, moeten duidelijk zijn. Ontbreekt het uurtarief en een specificatie van het aantal uren? Dan toetst IGJ de redelijkheid van de vergoeding aan de duur van de werkelijke dienst. IGJ kijkt bijvoorbeeld naar de exacte duur van een lezing zoals opgenomen in het programma van de bijeenkomst. IGJ richt de aandacht niet alleen op leveranciers maar ook op zorgprofessionals. Ook zij moeten de regels voor gunstbetoon naleven. Want de regels zijn wederkerig: wat een geveer niet mag geven, mag een ontvanger niet aannemen.

Wat behoren leveranciers te doen

Inhoud, aard, duur, omvang, het te bereiken resultaat of doel van de dienst vooraf in één overeenkomst schriftelijk vastleggen

Het gebruik van raamovereenkomsten is toegestaan, mits alle onderdelen in de overeenkomst of in een addendum bij de overeenkomst worden opgenomen. Tevens dienen de dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) voorafgaand aan de bijeenkomst ondertekend te zijn. De overeenkomst

kan ook per e-mail tot stand komen. In dat geval moet de ontvangende partij met de overeenkomst akkoord gaan en dat per e-mail bevestigen.

Vergoeding voor de dienst en vergoeding van eventuele onkosten vooraf in één overeenkomst schriftelijk vastleggen

De vastlegging is in het belang van transparantie en om te kunnen beoordelen of sprake is van een redelijke vergoeding. Het gebruik van vergoedingen zonder een urenspecificatie is niet toegestaan. Dit noemen we lumpsumvergoedingen.

Dubbele beloning voor reis- en voorbereidingstijd voorkomen

Alleen reistijd tijdens de normale werkuren kan vergoed worden. Want reistijdvergoeding is er om gemiste inkomsten tijdens werkuren te compenseren. Daarbij moet worden voorkomen dat een dienstverlener een dubbele beloning voor reis en voorbereidingstijd ontvangt.

Want

Gunstbetoon is verboden, op een paar uitzonderingen na. De keuze van een medisch hulpmiddel mag niet gebaseerd zijn op een andere reden dan het gezondheidsbelang van de patiënt.

Wat mag wel en wat mag niet

Vanaf januari 2018 tot 26 mei 2021 geldt artikel 10h van de Wet op de medische hulpmiddelen en de beleidsregels daarover. De Wmh is het toetsingskader van dit onderzoek. Per 26 mei 2021 treedt de (nieuwe) Wet medische hulpmiddelen in werking. Het verbod op gunstbetoon staat dan beschreven in artikel 6 van de (nieuwe) Wet medische hulpmiddelen. Dit betekent dat IGJ actief blijft letten op gunstbetoon in de sector van medische hulpmiddelen. Daarin verandert niets door de nieuwe wet.

Wat mag er wel en niet

Het gaat om dit soort vragen

- Mag ik een vergoeding van een leverancier ontvangen voor mijn presentatie?
- Mag ik een nascholing sponsoren?
- Mag ik een aantal zorgprofessionals op mijn kosten meenemen naar een internationaal congres?
- Mag ik cadeaus van een leverancier aannemen?
- Mag ik bij de inkoop van medische hulpmiddelen een korting of bonus aannemen?

Benieuwd naar het antwoord op deze vragen Of bent u op zoek naar meer informatie

Kijk dan op: www.igj.nl/gunstbetoon-hulpmiddelen
Ook onlangs openbaar gemaakte rapporten door IGJ m.b.t. betalingen in het Transparantieregister Zorg (www.toezichtdocumenten.igj.nl) en de cijfers uit het Transparantie register Zorg zelf (www.transparantieregister.nl) geven aanvullende informatie.